

О.І. ЛИННИК, к.е.н., доцент, м. Харків, НТУ «ХП»

Н.В. ВОБК, студент, м. Харків, НТУ «ХП»

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗУ ОБОРОТНОСТІ ЗАПАСІВ ПІДПРИЄМСТВА

Ефективність роботи підприємства безпосередньо залежить від раціонального використання запасів.

Актуальність теми полягає у тому, що запаси підприємства мають неабияке значення при визначенні результатів господарської діяльності і саме оборотність запасів частіше є зоною шахрайства й перекручення інформації про фінансовий стан підприємства [1].

Важливим показником інтенсивності використання запасів є коефіцієнт оборотності матеріальних запасів, який відображає число оборотів товарно-матеріальних запасів підприємства за період, що аналізується. Він характеризує співвідношення чистого доходу від реалізації продукції та середньорічної

вартості запасів. Більш точно коефіцієнт оборотності запасів можна оцінити, як відношення собівартості реалізованої продукції до середньої величини запасів.

Навіть при визначенні коефіцієнта виникають протиріччя. Не має чітко встановленого методу аналізу, тим самим порівняння показника на різних підприємствах однієї галузі, буде недостовірне.

Прийнято вважати, що чим вище оборотність матеріальних запасів, тим ефективніше робота підприємства. З метою ухилення від податків підприємці прагнуть приховати свої прибутки від держави. Від 30 до 60 % підприємств України занижують рівень доходів, або завищують собівартість реалізації і мають «чорну бухгалтерію» [2]. Ця проблема досить багатопланова, складна й стосується всього нашого суспільного ладу. Якщо собівартість продажів завищена, а величина матеріальних запасів не змінилась, то коефіцієнт оборотності матеріальних запасів зростає. І навпаки, якщо завищується величина запасів, то коефіцієнт знижується в порівнянні з попереднім періодом. Таким чином, суттєве відхилення темпу зміни оборотності матеріальних запасів може розцінюватися як сигнал про шахрайство у фінансовій звітності [3].

Коефіцієнт показує, скільки разів за даний період реалізовувались запаси. Але якщо середня вартість запасів різко скоротилася, при цьому реалізації запасів (чи то сировини, чи то готової продукції) не було і показники доходів і собівартість залишилися незмінними, авжеж коефіцієнт буде вище звичайного значення і характеризуватиме поліпшення роботи підприємства і ефективне використання запасів. Але, насправді, вартість матеріальних ресурсів зростає через розкрадання запасів (запаси на кінець періоду скоротилися, але це сталося не з причини їх продажу) і показник знову буде не правдивий. Це вказує на те, що потрібно проаналізувати зміни у складі коефіцієнта, провести детальний факторний аналіз, щоб визначити, в якому напрямку шукати можливе шахрайство [4].

Значні зміни в оборотності запасів - серйозний сигнал про можливі махінації з товарно-матеріальними запасами. Головне завдання для економістів

- своєчасно спостерігати за динамікою зміни показника за певні періоди часу [5].

Наведемо декілька прикладів удосконалення аналізу оборотності запасів, які допоможуть позбутися вище перелічених проблем. По-перше, на законодавчому рівні, необхідно встановити єдині методи аналізу запасів для кожної галузі окремо. По-друге, необхідно розробити програмне забезпечення обліку доходів підприємства, надходження й вибуття запасів підприємства, поступово переходити до комп'ютеризації та відмовлятися від паперових документів з метою створення єдиної загальнодержавної бази норм і нормативів, що відповідатимуть міжнародним і європейським стандартам. По-третє, створити взаємозв'язану узгоджену систему з бухгалтерського обліку і внутрішнього контролю запасів підприємства, аби не допустити розкрадання матеріальних ресурсів та шахрайства на основі аналізу коефіцієнта оборотності запасів.

Таким чином, необхідно приділяти увагу питанням аналізу запасів як джерелам формування результатів діяльності суб'єктів господарювання.

Список літератури: 1. *Облік запасів за МСФЗ* // Журнал «Фінансовий директор» 2005. № 3. 2. *Міністерство фінансів України*: www.minfin.gov.ua 3. *Haringhton C.* «Аналіз для виявлення шахрайства фінансової звітності» // Журнал. 4. *Брюханов М.* «Факти шахрайства фінансової звітності у світовій практиці» // журнал "Ринок цінних паперів": <http://www.rcb.ru/> 5. *Інтернет – видання Юридична допомога індивідуальним підприємцям «Коефіцієнт оборотності оборотних коштів»*: <http://ip911.ru>